

GYÖRFFY GÁBOR

ÉVTIZEDEIM A KORUNKKAL

Gyerekkoromban, az 1980-as években kupacban álltak a régi újságok otthon, a *Bányavidéki Új Szó* mellett a *Brassói Lapok* is előkelő helyet foglalt el. A *Korunk* neve sokáig elvont fogalom volt számomra, még akkor is, ha gyerekkoromban időnként felbukkant a könyvespolcon vagy az újságkupacban az egyéb kiadványok mellett. Komoly, fontos lapnak tekintettem a borítója alapján, de akkoriban az *Utunk* talán közelebb állt hozzám, könnyebben érthető volt, a szövegek miatt is, de főleg a *Kereszt-út* mellékletben megjelenő keresztretjvények miatt. A ritkán és késéssel érkező magyarországi folyóiratok közül színes, érdekes tartalmával az *Interpress Magazin* volt a kedvencem. Persze, a *Korunk*ba is belelapoztam néha: megakadt a szemem a borítón vagy egy-egy különleges címen, aztán futólag, túl sok lelkesedés nélkül, elolvastam néhány bekezdést, és inkább valamiféle ünnepélyes tisztelettel tettem félre. Gyerekfejjel szilárdan hittem, hogy olyan tudósok írnak bele, akikkel soha az életben nem fogok találkozni, mert valahol egy másik dimenzióban élnek. Ugyanúgy voltam ezzel, mint a tankönyvek szerzőivel: a betűk mögött távoli, megfoghatatlan szerzők sorakoztak.

Bölcsész egyetemi hallgatóként már egészen más volt a viszonyom a *Korunk*hoz: kézbe is vettem azt, amit addig csak messziről néztem. Elsőéves magyar főszakosként a folyóirat egyszerre lett filológiai bevezetés, hivatkozási minta és a szövegeértelmezést szolgáló gyakorlóterep. A szövegek a folyóiratban és néha a kötelező olvasmányok listájában sorakoztak. A szemináriumokon tanulmányokat olvastunk feladatként, amiket az akkor még fiókos, cetlis katalógusrendszerben kérvényeztünk az első emeleti kari vagy a központi egyetemi könyvtárban.

Utolsó éves bölcsészhallgatóként a Cseke tanár úr által tartott sajtótörténetet vettem fel opcionális tárgyként, amely választás később – mondanám, hogy véletlenül, ha nem tudnám, hogy nincsenek véletlenek – meghatározta tudományos érdeklődésemet, egyben tanári karrieremet is. A féléves előadás-sorozat volt számomra az első találkozás a sajtótörténettel, amelyben a *Korunk* története is hangsúlyosan jelen volt. Ekkor hallottam a folyóirat évfolyamainak történetéről, az 1926-os kezdetekről, a *Korunk* szellemiségének formálódásáról, az 1957-es újraindulásról, a cenzúrával folytatott egyenlőtlen, sokszor abszurd harcáról.

A tantárgy abszolválása nyomán született meg a sajtócenzúráról szóló szakdolgozatom, amit 2001-ben védtem meg. A dolgot természetesen Cseke Péter irányította: új világ volt ez számomra, a sajtó- és médiatörténet világa, amely szakvezetőm Györgyfalvi negyedi dolgozószobájában tárult fel előttem. A tömött

könyvespolcok, az asztal, de még a padló is tele volt könyvekkel, folyóiratokkal, sokszor a *Korunk* aktuális lapszámaival. A folyóirat szerkesztőjeként Cseke Péter nemegyszer ajándékozott meg valamelyikkel. Az ő ötlete volt az is, hogy szakdolgozatom részeként interjút készítek Kántor Lajossal, az akkori főszerkesztővel. Az interjú 2000 tavaszán készült el. Otthonában fogadott, és a maga szelídségével válaszolt a meglehetősen megilletődve feltett kérdéseimre. Kántor Lajos egész tevékenysége, életműve a *Korunk* történetével kapcsolódik össze: 1959-től dolgozott a lapnál, eleinte irodalmi szerkesztőként, aztán a művészeti rovat vezetőjeként. A rendszerváltás után majdnem húsz éven keresztül volt a folyóirat főszerkesztője. A beszélgetés során a cenzúra rendelkezései mellett a folyóirat több mint négy évtizedének történetébe is részletes betekintést kaphattam. Amikor nemrég újrhallgattam a felvételt, a magnó már erősen recsegett, alig hallatszott a szöveg; a negyedszázaddal korábban készített interjú ma már kortörténeti dokumentum.

A *Korunkkal* való kapcsolatom harmadik fejezete 2003-ban kezdődött, amikor doktori tanulmányokra iratkoztam. Mivel az értekezésem témája – folytatva a szakdolgozatom témáját – a romániai pártállami időszak cenzúrája és propagandája volt, a folyóirat tartalmát könyvészetként és kutatási tárgyként egyaránt használtam. Miután bölcsész egyetemista koromban úgy gondoltam, hogy a neves folyóiratban magamhoz hasonló halandó csak recenziót írhat, ekkor már hosszú tanulmányokat is közöltem. Az Országos Levéltár Marosvásárhelyi Fiókjában például azt kutattam, hogy a párt propagandaosztálya miként avatkozott a lap tartalmába, melyek voltak a konkrét előírások és tiltások, mi volt a rendszer művelődéspolitikája a kisebbségekkel szemben. A kutatások pontosan adták vissza azt a képet, amit pár évvel korábban a Kántor Lajossal készített interjú nyújtott. A 2006–2007-es években mindig izgatottam vártam, hogy kézbe vegyem az éppen esedékes lapszámot. Ebben az időben jelent meg tanulmányom a női társadalmi szerepekről a kommunista propagandában, valamint az erdélyi szamizdat kiadványokról is.

Aztán a *Korunk* észrevétlenül személyes történetté vált számomra. A legutóbbi majdnem három évben belső munkatársa, szerkesztője voltam a lapnak. Valamikor 2022 tavaszán keresett meg Balázs Imre József, hogy vállalom-e a szerkesztői feladatot. Pár hetes gondolkodási időt kértem, habár tudtam ez első pillanattól, hogy igent fogok mondani. A következő héten éppen Erasmus-ösztöndíjasként utaztam Izraelbe: Haifában üldögéltem a Földközi-tenger partján, és a hullámok hangjától inspirálva döntöttem véglegesen, hogy elfogadom a kihívást. Pár hónap múlva már a szerkesztőségben a nagy mahagóniasztalnál ültem, és a következő lapszámokat terveztük a kollégákkal.